

COASTAL STATE JURISDICTION OVER SHIPS IN NEED OF ASSISTANCE, MARITIME CASUALTIES AND SHIPWRECKS

Iva Parlov

Brill Nijhoff, Leiden, 2022., 361 str.

Knjigu *Coastal State Jurisdiction over Ships in Need of Assistance, Maritime Casualties and Shipwrecks*, autorice izv. prof. dr. sc. Ive Parlov, objavio je izdavač Brill Nijhoff 2022. godine na engleskom jeziku. Knjiga predstavlja autoričinu doktorsku disertaciju koju je uspješno obranila 2020. godine pri Arktičkom sveučilištu u norveškom gradu Tromsø.

U knjizi autorica detaljno prikazuje pravni sustav koji uređuje nadležnost obalne države nad stranim brodovima kojima je potrebna pomoć, kao i onima koji su pretrpjeli pomorsku nesreću, te nad podrtinama. Taj se pravni sustav sastoji od niza pravnih instrumenata koji su se razvili posljednjih pedeset godina, i to kao rezultat suočavanja sa štetnim posljedicama onečišćenja mora nakon pomorske nesreće tankera »Torrey Canyon«. Zahvaljujući naporima Međunarodne pomorske organizacije (u nastavku: IMO), ali i cjelokupne pomorske industrije, možemo primijetiti kako je danas smanjen broj pomorskih nesreća i to zbog usvajanja suvremenih mjera za osiguranje sigurnosti plovidbe. Autorica detaljno analizira četiri takva pravna instrumenta koja su usvojena unutar IMO-a radi uređenja specifičnih pomorskopravnih pitanja, poput onih vezanih uz intervenciju kod iznenadnih onečišćenja mora, razgraničenje područja nadležnosti, spašavanje, mjesta zakloništa i uklanjanje podrtina. To su redom Međunarodna konvencija o intervenciji na otvorenom moru u slučajevima nezgoda koje dovode do onečišćenja uljem iz 1969. (u nastavku: Konvencija o intervenciji), Međunarodna konvencija o spašavanju iz 1989., Rezolucija IMO-a A.949(23) kojom su usvojene smjernice o mjestima zakloništa za brodove kojima je potrebna pomoć iz 2003. te Međunarodna konvencija o uklanjanju podrtina iz 2007. (u nastavku: Konvencija o podrtinama). Kao krajnji rezultat pri uređenju tih pitanja, autorica skreće pozornost na opasnost od stvaranja dvosmislenih i nejasnih rješenja u međusobnom odnosu tih instrumenata.

Posebnu vrijednost u analizi tih pravnih instrumenata predstavlja terminologija upotrijebljena u knjizi. Naime, autorica analizira relevantnu terminologiju upotrijebljenu u predmetnim pravnim instrumentima, primjerice, termine »brodovi kojima je potrebna pomoć«, »brodovi koji su pretrpjeli pomorsku nesreću« te »podrtine«. Tako čitatelj može dobiti jasniju sliku o praktičnim učincima upotrijebljenih definicija te bolje razumjeti interese pogođenih država u

različitim stadijima pomorske nesreće. Osim toga, autorica upotrebljava termin »nadležnost« obalne države kao opći pojam, umjesto termina »prava i obveze«, kako bi se osvrnula na ovlasti države nad stranim brodom, pri čemu su te ovlasti objašnjene kroz prizmu njezinih prava i obveza. Dodatno, koristi termin »obalna država« u širem smislu koji uključuje i obalnu državu i državu luke. Već samom uporabom navedene terminologije vidljivo je da je autorica dubinski istražila temu i da ju želi približiti čitatelju kako bi jasnije shvatio učinke različitih društveno-gospodarskih i okolišnih rizika koji proizlaze iz pomorskih nesreća.

Kao dodatnu vrijednost ove knjige treba istaknuti temeljitu analizu odnosa općeg međunarodnog prava i pomorskog prava pri uređenju predmetne materije. U drugom dijelu knjige autorica analizira pravila običajnog međunarodnog prava i Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. Ističe da se potonja konvencija, unatoč tomu što ne uređuje pitanja vezana uz brodove kojima je potrebna pomoć, pomorske nesreće (izuzev u članku 221.) te podrține, ipak pokazala dovoljno fleksibilnom za pružanje odgovora na suvremene izazove u praksi. Autorica posebno ističe prvenstvo koje navedena konvencija zauzima prema ostalim pravnim instrumentima koji imaju isti predmet uređenja. Stoga prikazuje članke 237. i 311. Konvencije UN-a o pravu mora koji uređuju odnos te konvencije prema ostalim pravnim instrumentima, što je od posebne važnosti za razumijevanje prava i obveza obalnih država na temelju četiriju pravnih instrumenata koji su u fokusu analize ove knjige.

Što se tiče strukture teksta, knjiga je podijeljena u četiri dijela. Prvi dio predstavlja uvod i sadržava jedno poglavlje. Drugi se dio sastoji od tri poglavlja. U njima autorica raspravlja o različitim rizicima te interesima obalne države koji su vezani uz predmetnu materiju, zatim o osnovnim značajkama nadležnosti obalne države u skladu s općim međunarodnim pravom te o strukturi i funkcioniranju IMO-a kao osnovnog pokretača razvoja uređenja važnih pomorskopravnih pitanja, počevši od pitanja sigurnosti plovidbe pa do onečišćenja s brodova i općenito zaštite morskog okoliša. Treći je dio najopsežniji i sastoji se od četiriju poglavlja. Ovdje autorica zauzima pristup razlikovanja nadležnosti obalne države u morskim pojasevima koji su izvan područja njezine suverenosti od nadležnosti u pojasevima nad kojima obalna država ostvaruje suverenost. Prije toga, autorica raspravlja o stanju nužde kao okolnosti koja isključuje protupravnost, a u četvrtom se poglavlju bavi nadležnošću obalne države nad podrčinama. U četvrtom je dijelu opći zaključak koji objedinjuje zaključke pojedinih dijelova knjige.

Osnovna misao koja se proteže kroz knjigu jest naglašavanje prvenstva interesa obalne države prema interesima brodovlasnika. Ta je misao u skladu sa stajalištem da nijedna država ne bi trebala žrtvovati svoje društveno-gospodarsko

blagostanje kako bi umanjila štetne posljedice onečišćenja mora u općem interesu. Obalnoj se državi mora omogućiti ostvarivanje ravnoteže između vlastitih interesa i interesa drugih, uključujući interese države zastave nad brodom kojemu je potrebna pomoć, koji je pretrpio pomorsku nesreću ili nad podrtinama, ali i interese brodovlasnika i međunarodne zajednice u cjelini. Uloga obalnih država ovdje je ključna i zato treba odgovarajuće urediti njezine ovlasti. Pritom treba uzeti u obzir da država zastave i dalje ima prvenstvenu odgovornost za osiguranje pridržavanja međunarodnih standarda sigurnosti plovidbe.

Imajući na umu činjenicu da ne postoji jedan jedinstveni međunarodni ugovor koji bi uredio različita pitanja s kojima se obalna država može suočiti, autorica u knjizi stavlja naglasak upravo na temu funkcioniranja ovog složenog pravnog sustava u praksi. Na temelju detaljne analize relevantnih pravnih instrumenata kroz nekoliko poglavlja u knjizi, autorica zaključuje da činjenica postojanja nekoliko različitih instrumenata, u konačnici, ne predstavlja problem. Naime, ističe da se ti pravni instrumenti međusobno dopunjuju u većini slučajeva. Ukazuje samo na pojedine nedosljednosti, poput one pri uređenju dužnosti obavještavanja o postojanju podrtine na temelju Konvencije o podrtinama te Konvencije o intervenciji.

Možemo zaključiti da je autorica detaljno i sustavno obradila materiju koja zaslužuje daljnju pažnju znanstvenika koji se bave temama iz područja ostvarenja ravnoteže u nadležnosti obalne države i države zastave broda. Smatramo da će ova knjiga biti neizostavna u znanstvenoistraživačkom radu ne samo za njih, nego i za sve one koji se u praksi bave utvrđivanjem odgovora na pitanje ponašaju li se obalne države u skladu sa svojim ovlastima prema međunarodnom pravu.

Irena Nišević, mag. iur.

Jadranski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Summary:

COASTAL STATE JURISDICTION OVER SHIPS IN NEED OF ASSISTANCE, MARITIME CASUALTIES AND SHIPWRECKS

Iva Parlov

Brill Nijhoff, Leiden, 2022, 361 pages

The book Coastal State Jurisdiction over Ships in Need of Assistance, Maritime Casualties and Shipwrecks by Iva Parlov, PhD, was published in English by Brill Nijhoff, Leiden, in 2022. The book represents the author's doctoral dissertation defended in 2020 at the UiT-The Arctic University of Norway in Tromsø. The author offers a detailed review of a legal system which regulates coastal State jurisdiction over ships in need of assistance, maritime casualties and shipwrecks. This legal system consists of several legal instruments that have developed over the last fifty years, as a result of dealing with the harmful consequences of marine pollution caused by the "Torrey Canyon" maritime accident. It can be noticed today that, due to the efforts of the International Maritime Organization (hereinafter: IMO), as well as the whole shipping industry, the number of maritime casualties has declined as a result of adopting contemporary measures for ensuring the safety of navigation. The author makes an analysis of four such relevant legal instruments adopted under the auspices of the IMO with the aim of regulating specific legal issues, such as intervention, general distribution of jurisdiction, salvage, places of refuge, and wreck removal. These are the International Convention on the High Seas in Cases of Oil Pollution Casualties of 1969, the International Convention on Salvage of 1989, IMO Resolution A.949(23), adopting guidelines on places of refuge for ships in need of assistance of 2003, and the Nairobi International Convention on the Removal of Wrecks of 2007. Regarding this legal regulation, the author draws attention to the risks of imposing ambiguous and vague interpretations of the mutual relationships of these instruments. Bearing in mind that the current legal regime does not consist of one single instrument to regulate various legal issues which a coastal State faces, the author emphasises how this legal regime actually works. On the basis of a detailed analysis of relevant legal instruments throughout the book, the author concludes that the fact that several legal instruments exist does not appear problematic. She points out that these instruments complement each other on most occasions. However, there are some rare inconsistencies, for example regarding the duty to report when it comes to shipwrecks. To conclude, it can be noted that the author has made a detailed and systematic analysis of the subject matter which deserves further study by scholars dealing with topics in the

field of distribution of jurisdiction between a coastal State and a flag State. This book will be especially useful for practitioners who deal with determining whether coastal States act within the remit of their rights under international law.